

מילין יקירין ויהודים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הָרֵא חֹזֶה־תֵּא

חֲדָתָא דְאַזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

מנהיגי ישראל מבטלים רצונם עבור כלל ישראל

אך לפי דברינו קאי על משה בשעה שהיה לפני הקב"ה על הר סיני, לא עיכב שם לדבר עם הקב"ה שזה תשוקת הצדיקים כידוע, רק שמע שהקב"ה רוצה בקדושת ישראל שיקדשו ויפרשו ויעשו להם הכנה לקבלת התורה, אף שהיה יכול לירד לאחר שנים או שלש שעות ויקדש אותם ובתוך כך ידבר עם הקב"ה לא רצה משה בזה רק מיד ירד אל העם ויקדש אותם, אף שזה נקרא ירידה אצל משה רבינו ע"ה שפרש את עצמו מדיבור של הקב"ה וירד ודבר עם העם, וזה כוונת רש"י שלא היה פונה לעסקיו כו', וד"ל.

כעין זה פירש הרבי מקוצק זלה"ה (אהל תורה - עקב) את שאמר משה רבנו 'ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי' (דברים ט ט), ולכאורה מה בא לחדש הרי ידוע לכולם שבמרום אכילה ושתיה מאן דכר שמיה? אלא שבזה קובל משה רבנו על שהוצרך ברדתו לאכול ולשתות כמנהג העולם, כי מצידו היה מעדיף להישאר במדרגת מלאכי השרת שלא שייך בהם אכילה ושתיה, אך כדי שיהיה מעורב בין הבריות ויוכל להשפיע על העם הוצרך לשוב ולאכול ולשתות, ובגמ' (ב"מ פו:) למדה הגמ' ממשה שעלה לשמים ולא אכל שמכאן נלמד שלא ישנה אדם ממנהג המקום, ובפשוטו אין הדבר מובן שהרי מניעת משה מלאכול ולשתות בשמים לא היתה מחמת מנהג המקום רק משום שאינו בנמצא כלל לאכול ולשתות בשמים, ועפ"י האמור יובן שמכך שראינו שכשירד משה מן ההר שב לאכול ולשתות כדי להיות מעורב בין הבריות מכך נלמד שלא ישנה אדם ממנהג המקום.

ופירוש הדבר הוא שלפעמים חפץ הצדיק לעבוד את השי"ת באופן או בזמן מסוים היות וזה כל חפצו ומגמתו לעבוד את השי"ת באופן הנעלה ביותר, אך כיון שרצון השי"ת ממנו בשעה זו הוא לעסוק בפעולה אחרת אשר פעמים אף נראית היא פשוטה יותר, מניח הצדיק את רצונו בצד ומבטלו מפני רצונו של השי"ת ממנו בשעה זו.

שעזבם כדי לעסוק בצרכי העם, אלא פירש על כך בספה"ק **תפארת שלמה** (לשבועות) שבדאי המדובר כאן הוא במה שהתעסק משה בעמדו על ההר והוא לדבר עם השי"ת שזהו כל חשקת הצדיקים שמשיגים בכך השגות עליונות, ואף משה חפץ להשאר על ההר כדי להמשיך ולהשיג דביקות זו, אך כיון ששמע שרצון השי"ת הוא שיקדש את העם ויכנס לנתינת התורה עזב את 'עסקיו' הפרטיים וביטל רצונו לרצון השי"ת, וכלשוננו הקדוש:

וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם וְגו' (יתרו יט, יד).
וברש"י 'מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם'.

מצינו בשבחו של משה רבנו ע"ה עליו אמרה תורה בימי ההכנות למעמד הר סיני 'וירד משה מן ההר אל העם' (שמות יט יד), ופרש"י: 'מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם'. וצריכים אנו להבין אילו עסקים היו לו למשה רבנו, אם בעסקי העוה"ז הדברים אמורים הרי אין כל חידוש בכך

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

לכל יהודי יש אות בתורה

לכל יהודי יש אות מיוחדת בתורה, כמו שידוע הרמז בתיבת 'ישראל' ראשי תיבות 'יש ששים ר'בוא אותיות לתורה, וכן יִשְׁרָן ראשי תיבות 'יש ששים ר'בוא נ'שמות, ומבאר **במאור עינים** (חוקת ד"ה זאת התורה) שיש שישים רבוא שרשי נשמות בישראל, וכל שורש נשמה יש לו אות בתורה כמו שכתב **מו"ר זקני בספר פתוחי חותם** (ריש כי תשא), וכדאיתא בזוהר 'קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד הוא', ואותה אות היא חלק אלוה ממעל שבקרב האדם המשפיעה על האדם שפע וחיות קדושה.

מטעם זה אמר **האריז"ל** שבהגבת התורה יקרב האדם את עצמו אל ספר התורה, ויסתכל היטב באותיות הקדושות, ובאותה שעה יתמשך עליו אור גדול, כי על ידי הראיה מושך האדם לעצמו שפע טובה וברכה מהאות המיוחדת לנשמתו, בבחינת 'אות היא לעולם', שכל אות בתורה משפיעה על אדם אחד שהוא עולם מלא, ולכן נקרא הקדוש ברוך הוא 'ה' צבאות' שהוא מלשון 'צבא אות', כי כל אות ואות בתורתו הקדושה יש לו צבא בפני עצמו.

בני ישראל הגיעו לשלמות בקבלת התורה

ובקבלת התורה בא הדבר לשלימות, שאשר קיבלו בני ישראל את התורה השיג כל אחד את חלקו בתורה, ועל ידי זה העמידו עצמם איש איש על מעמדו הראוי לו, וזה הרמז בכתוב (להלן כ טו) 'וירא העם וינעו ויעמדו', שעל ידי יראת השמים שקבלו במתן תורה העמידו עצמם במקומם הראוי להם. והענין הוא, מאחר ולכל יהודי יש שם משמות הקודש, והלא התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה, וששים ריבוא אותיות לתורה כנגד ששים ריבוא נשמות ישראל, וכיון שבקבלת התורה קיבל כל אחד את חלקו הראוי לו בתורה בא לתיקונו הנכון באותיות התורה שכנגד נשמתו.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

התורה נתונה במתנה רק לבני ישראל - וכל הרוצה מישראל יכול לבוא וליטול את כתר התורה

מיועדים למיוחסים בלבד, היה מקום לטעות ולומר שכתר תורה מופקר לכל מכיון שהוא פחות בחשיבותו משאר הכתרים, ולכן הוצרך להביא הפסוק 'בי מלכים ימלוכו', לומר שכל עצמם של כתר כהונה וכתר מלכות אינם אלא מכוחה של תורה. ולא זו בלבד אלא שהתורה עצמה אין יד הכל שולטת בה, כי היא שמורה רק לבני ישראל עם קרובו, כמו שנאמר קודם מתן תורה (שמות יט ו) 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש', שהתורה נתונה במתנה רק לבני ישראל שכל הרוצה מישראל יכול לבוא וליטול את כתר התורה, וכתר התורה גדול מכתר כהונה ומלכות הבאים מכח כתר התורה הקדושה, אם כן ברור הוא שאין הסיבה שכתר תורה נמוך משניהם אלא להיפך, כי רק מחמת גודל מעלתו רצה הקדוש ברוך הוא שכל אחד מישראל יוכל לבוא וליטול.

'ראשו כתם פז קווצותיו תלתלים' - רמז לגדלותו של כתר התורה

ורמז נאה הביא מרן עטרת ראשנו ע"ה הי"ד בספרו **שכל טוב** (דרוש שלשה כתרים הם) בדברי שלמה המלך ע"ה (שיה"ש ה יא) 'ראשו כתם פז קווצותיו תלתלים שחורות כעורב', 'כתם' ראשי תיבות כ'הונה ת'ורה מ'לכות, 'ראשו' היינו הראשון והמובחר והמעולה מבין שלשה הכתרים הוא כתר תורה הנקרא 'פז', אבל 'קווצותיו' דהיינו שתי הקצוות של 'כתם' - 'כ-ם' שהם כתרי כהונה ומלכות, הרי הם בבחינת 'תלתלים', שכל אחד מהם תלוי ועומד רק לזרעו אחריו, אשר לא כן בכתר תורה שכל ישראל שוין בה. וגדולה היא מן הכהונה ומלכות שכל אחד יכול לזכות בה, ובתנאי שיקיים בעצמו 'שחורות כעורב' כמו שדרשו רבותינו ז"ל (עירובין כב.) במי אתה מוצא, במי שמשכים ומעריב עליהן לבית המדרש וכו', במי שמשחיר פניו עליהן כעורב וכו', במי שמשכים עצמו אכזרי על בניו ועל בני ביתו כעורב.

יהיה להם קיום בנפש האדם.

כתר תורה מונח ועומד לכל ישראל

ועתה תחזה מדברים אלו שלכל אדם מישראל בכל גיל ובכל מצב ובכל מקום יש את היכולת לעסוק בתורה, ואין אחד אשר יוכל לומר על עצמו שאינו יכול ללמוד ולעסוק בתורה. והן הן הדברים שכתבה תורתנו **תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב** וכפי שכתב **הרמב"ם** שם (פ"ג ה"א), בשלשה כתרים נכתרו ישראל, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה זכה בו אהרן, שנאמר (במדבר כה יג) 'והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם', כתר מלכות זכה בו דוד, שנאמר (תהלים פט לו) 'זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי', כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל, שנאמר **תורה ציוה לנו משה מורשה קהילת יעקב**, כל מי שירצה יבוא ויטול. שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה, הרי הוא אומר (משלי ח טו-טז) 'בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק, בי שרים ישורו', הא למדת שכתר תורה גדול משניהם.

כתר תורה מונח לכל ישראל מחמת חשיבותו על שאר הכתרים

ויש להבין, מה הוא אמינא לומר שמלכות וכהונה גדולים מתורה, והלא אפילו תינוקות של בית רבן יודעים דברי המשנה (פאה פ"א מ"א) 'ותלמוד תורה כנגד כולם', ואף **הרמב"ם** עצמו מביאו בסמוך (שם ה"ג), אין לך מצוה בכל המצוות כולן שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה כנגד כל המצוות כולן. וכן גם מסדר הדברים ניכרת מעלת כתר תורה, שכן הקדים בדבריו כתר תורה קודם כתר כהונה וכתר מלכות, ומוכח שכתר תורה חשוב מכולם. ובפשוטו נראה לבאר, שמכך שכתר תורה הופקר לכל הרוצה לקחתו, בעוד שכתר כהונה וכתר מלכות

ויתילדו על משפחתם (א, יח).

איתא בילקוט (במדבר רמז תרפד): בשעה שקבלו ישראל את התורה, נתקנאו אומות העולם בהן מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם פיהן הקדוש ברוך הוא, אמר להן הביאו לי ספר יוחסין שלכם שנאמר (תהלים צו ז) 'הבו לה' משפחות עמים', כשם שבני מביאין 'ויתילדו על משפחותם' (במדבר א יח), לכך מנאם בראש הספר הזה אחר המצוות, 'אלה המצוות אשר צוה ה' את משה אל בני ישראל בהר סיני' (ויקרא כז לד) ואחר כך 'וידבר ה' במדבר סיני, שאו את ראש כל עדת בני ישראל' שלא זכו ליטול את התורה אלא בשביל היוחסין שלהן.

ברמב"ם (תלמוד תורה פ"א ה"ח) נפסק להלכה שכל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם בגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין זקן גדול שתשש כוחו, אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר (יהושע א ח) 'והגית בו יומם ולילה'. ומזה שנקט הרמב"ם בלשון 'חייב' נלמד שצריך לקיים הדבר עד כדי מסירות נפש, שכן לשון חייב בדברי חז"ל משמעותו חיוב עד כדי מסירות נפש.

הטעם שמחויבים בתלמוד תורה אפילו במסירות נפש, ולא אומרים את הכלל של 'אנוס רחמנא פטריה' (נדרים כז.), כי סיבת בריאת העולם אינה אלא בשביל התורה ובשביל ישראל, ואין לתורה קיום אלא במי שממית עצמו עליהם, לפיכך כל איש ישראל חייב למסור נפשו על קביעות עתים לתורה, כי דוקא מתוך מסירות נפש תתקיים התורה בקרבו ויהיה בכך קיום לעולם כולו. וכפי מה שמוסר נפשו על התורה כך היא מתקיימת בידו, ועל דרך שאמרו חז"ל כל מצוה שמסרו ישראל עצמן למיתה עליה עדיין מוחזקת היא בידם, ודבר זה ללמד על הכלל כולו יצא, שכפי קיום כל מצוות התורה כך

ההכנה למתן תורה על ידי מצות ההגבלה

להבין מה משמיעה לנו התורה בכך, וגם מדוע באמת הקדים אברהם לבקע עצי עולה מיד בצאתו ממקומו, ולא המתין לחטוב מהעצים בהר המוריה כדי שלא יצטרך לשאת עמו את העצים מרחוק. אלא שאברהם אבינו ע"ה הכין עצמו בהתעוררות ובהתלהבות למעשה העקידה, וחשש שמא תחלוף ההתלהבות במשך זמן לכתו להר המוריה, לכן הכניס את התלהבותו במעשה המצוה הגשמי של ביקוע העצים, כדי להוציא את רצונו הטוב מן הכוח אל הפועל במעשה ביקוע העצים, ובכך יינתן קיום במעשה המצוה להתעוררות שבלבו (עיי"ש בספד"ק נועם אלימלך).

ונפלאותיו, תבוא בלבו התעוררות כפי מעלת מחשבתו, אבל כדי שלא תהיה ההתעוררות על דבר ריק צריך להוציא הדבר מכוח אל הפועל, וזהו שכתוב (שיר השירים ב ז) 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ', 'שתחפץ' לשון חפץ, שאין לעורר את הלב עד שיהיה חפץ וכלי המוכן לקבל בו את האהבה.

אברהם אבינו ע"ה הכניס התשוקה בביקוע עצי העולה

ובזה יש להבין מה שנאמר אצל אברהם אבינו ע"ה 'וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו וגו', ויבקע עצי עולה' (בראשית כב ג). התורה טורחת לכתוב שקודם צאתו לדרך חטב אברהם עצים לקרבן, ויש

קודם מתן תורה הכינו בני ישראל עצמם בקדושה וטהרה, אבל לא היו להם מצוות מעשיות להכניס בתוכם ההתעוררות לעשות ממנה חפץ, ולא היתה להם אלא מצות פרישה והגבלה שהצטוו בה כהכנה למעמד הר סיני, וכיון שכן הכניסו כל התעוררות לבם במצוות ההגבלה, ועל שם כן נקרא חג מתן תורה בשם עצרת, כי הכניסו כל התעוררות לבם במצוה זו שנעצרו עצמם מלהתקרב בהר.

זהירות שלא תהיה התעוררות הלב לחינם

ומצינו ענין זה בספר **אמונה ובטחון לרמב"ן** (פי"ט) שבשעה שהאדם חושב בלבו מחשבות על גדולת הבורא

לא יהיה לך אלהים אחרים - שבעת תפילתך לפני תיחד עבודתך

באמרה (בראשית לב, כה) 'וַיִּנָּתֶר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ' וביאר **ברביד הזהב** (ד"ה ויתר), שיעקב אבינו הגיע למדרגה זו שיהיה דומה בעיניו כאילו הוא איש יחידי בעולם, ולא יהיה בדעתו שום פניה זרה שתהיה עבודתו למצוא חן וכבוד בעיני בני אדם, ומחמת כן התקנא בו שרו של עשו וביקש להורידו ממדרגתו זו, ולכך 'ויאבק איש עמו', שנאבק להכניס בו מחשבה שיש עוד 'איש עמו', שלא תהיה עבודתו מיוחדת לשם ה', אך בחסדי ה' 'וירא כי לא יכול לו', שלא הצליח להחלישו במאומה, כי בכל עת היה מדמה לעצמו בתוקף וחוזק שהוא ורק הוא שנמצא לבדו מול בוחן לבות וממילא כל כוונתו הייתה אך ורק לשם שמים.

יוסף הצדיק טיהר עצמו מכל מיני פניות

זהו גם הפירוש בדברי יוסף הצדיק קודם שהתגלה לאחיו (בראשית מה א) 'הוציאו כל איש מעליו', שהיה מתיירא שמא תתערב בליבו מחשבת גאווה שאינו גומל רעה לאחיו על כל אשר הרעו עמו, ואדרבה הוא מקרב אותם ומסייע בידם. לפיכך הכין עצמו בהכנה רבה להיות דומה בעיניו כאילו אין עוד שום איש עמו, שתהיה מחשבתו טהורה מכל פניה בלתי לה' לבדו, ואכן מעיד עליו הכתוב (שם) 'ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו', שלא היתה במחשבתו שום פניה לקבל כבוד מבני אדם.

אלהים אחרים על פני, רמז שלא יהיה לנו יראה זרה בעמדנו לפניו, אלא תהיה עבודתנו מיוחדת אליו יתברך, וכפי מה שניזוהר לשמוע את אותו הקול כך נזכה לגאולה בקרוב, 'היום אם בקולו תשמעו'.

ידמה בעיניו כאילו הוא לבדו בעולם

וכן פירש **רבי נחמן מהורודנקא ע"ה** את הפסוק (שמות לד ג) 'ואיש לא יעלה עמך בכל ההר', שבבוא האדם להתחזק בעבודה ולעלות בהר ה', יצייר לעצמו כאילו הוא יחידי בעולם ואין עוד איש עמו, ולא יתערב בליבו כוונה לכבוד מאף אדם בעולם, ובה תהיה עבודתו שלמה ורצויה לה'. ועל פי זה פירש **בדגל מחנה אפרים** (מטות ד"ה החלצו) את הפסוק (ויקרא טז יז) 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש', שכשנכנס הכהן גדול לקודש הקדשים, וכן כל אדם בבואו לעבוד את עבודת הקודש, יסיר מליבו מחשבת כל אדם, ולא יהיה רצונו שיראו בני אדם עבודתו ולא שיכבדו אותו על זה.

יעקב אבינו השלים עצמו ביחוד עבודתו לשמים

הוא הדבר שמורה לנו תורתנו הקדושה

לא יהיה לך אלהים אחרים (יתרו כ, ב). יסוד גדול הנדרש לשלימות עבודת האדם לבוראו הוא, שצריך מאוד להיזהר בעת קיום המצוות שתהיה מחשבתו מיוחדת לעבודת הבורא, ולא שתתערב בליבו כוונה אחרת זולת לעשות נחת רוח לבוראו. בזה יקיים 'בכל דרכיך דעהו' (משלי ג ו), שבכל דרכי האדם תהיה כוונתו רק לידעת ה' ולא שום פניה זרה, וכן בעומדו לפני ה' בתפילה לא תהיה לו אלהות ומרות אחרת, ולא יירא ולא יפחד משום בריה כי אם מאלקיו אשר לפניו הוא מתפלל, וכמו שכתב **בנועם מגדים** (כי תבוא ד"ה את ה' האמרת) בשם אביו ז"ל, כי המתפלל הוא כעומד לפני ה' ושכינה כנגדו, על כן 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני' בעודך מתפלל לפני, ואם תהיה כוונתו לשם אדם הרואהו הרי זה כקונה אדון לעצמו, וכאילו עובד ומתפלל לאותו אדם.

יחוד העבודה לשם ה' מקרב את הגאולה

וכן קירוב הגאולה תלוי כשמיידך עבודתו לשם שמים, שכן אמר משיח לרבי יהושע בן לוי שיבוא היום לגאול את ישראל, וביאר אליהו הנביא את דבריו שבכל יום הוא מוכן לגאול אותנו אם נשוב בתשובה, כמו שכתוב (תהלים צה ז) 'היום אם בקולו תשמעו' (סנהדרין צח). ויש לבאר תיבת 'בקולו', היינו באותו הקול שהשמיע לנו במתן תורה - 'לא יהיה לך